El misteri de la (possible) Mona Lisa i la mosca soldat negra de la seva tomba

Autor: Javier Salas
Data de publicació: 05-01-2026

El sarcòfag d'una dama noble del Renaixement italià pot aportar llum sobre un dilema zoològic originat a Amèrica.

És un article científic, però el punt de partença faria les delícies de qualsevol guionista de Hollywood. Què comparteixen la Mona Lisa, en Cristòfol Colom i el misteri irresolt de la mosca soldat negra? O si ho plantegem d'una altra manera: ¿què poden aportar Leonardo da Vinci i una princesa aragonesa, que en realitat era italiana, a un estudi sobre insectes?

Un equip d'investigadors de la Universitat de Pisa ha trobat una larva de mosca entre les restes d'una princesa del Renaixement italià i ha provocat un petit però gran maldecap que planteja importants interrogants sobre l'origen d'aquest insecte: la mosca soldat negra.

Fins ara ens pensàvem que aquest insecte provenia d'Amèrica i que havia fet cap a Europa a començament del segle XX. Tanmateix, la troballa d'una larva dins el sarcòfag d'Isabel d'Aragó, morta a Nàpols el 1524, canvia per complet el relat oficial. Si a més a més sabem que aquesta princesa, coneguda a Espanya com a Isabel de Nàpols, té tots els números per haver estat la model de Da Vinci per a la seva Mona Lisa, l'estudi resulta fascinant.

Què feia una larva de mosca americana de pocs mil·límetres dins la tomba de la duquessa de Milà (sembla que li sobren noms, a aquesta noble senyora), quatre-cents anys abans que les seves ales volessin cap al Vell Continent?

Tot va començar l'any 1984, quan el professor Gino Formaciari va exhumar el cos d'Isabel d'Aragó per a dur a terme

estudis paleontològics que demostraren que la mort de la duquessa fou causada per intoxicació de mercuri, metall que es feia servir per a guarir una varietat de sífilis. I a prop del cap de la dona es trobaren les restes d'una larva d'insecte.

L'anàlisi d'aquestes restes va mostrar que la mosca pertany a l'espècie americana Hermetia illucens, sempre considerada originària del continent americà i mai no vista a Europa abans de la dècada del 1900, segons expliquen els autors d'un estudi publicat al Journal of Archaelogical Sciencie.

Isabel d'Aragona, com anomenen aquesta senyora els italians, va morir el 12 de febrer del 1524, nomes unes dècades després que Colom descobrís Amèrica. Així les coses, els investigadors plantegen tres possibilitats per a explicar aquest somni compartit per la larva i la (possible) mussa de Leonardo.

En aquest període, molts galions espanyols visitaven el port de Nàpols, fet que permet suposar que la mosca degué arribar accidentalment a Europa aquells anys en forma de larves ocultes en cadàvers d'animals, potser en rates, o entre les provisions dels bucs.

També expliquen els investigadors que l'origen americà de l'Hermetia illucens podria ser fals i que aquest insecte simplement passà inadvertit fins al segle XX. I per últim, la larva d'aquella mosca podria ser una parent propera de l'Hemetia illucens d'origen europeu.

"No considerem possible la contaminació posterior de la tomba", explica a la Universitat de Pisa Gino Formaciari, un dels autors de l'estudi, "perquè el sarcòfag d'Isabel s'ha mantingut segellat hermèticament des de la seva mort, amb l'única excepció de la visita que uns lladres feren a la tomba uns segles més tard, quan el cos del personatge ja era un esquelet i això, per tant, no concorda amb el desenvolupament de l'Hermetia illucens, que necessita abundant material orgànic".

De moment, el dubte continua obert. Caldrà seguir investigant, però comptem amb un obstacle important: només disposem d'aquest únic i antiquíssim exemplar.

Javier Salas

Traducció i revisió: Nova Història, Marc Vicent Adell i Maria Sirera
Octubre del 2025

Podeu llegir l'article original a través del següent enllaç:

https://web.archive.org/web/20161018215105/http://www.tecnoxplora.com/ciencia/descubrimientos/misterio-posible-mona-lisa-mosca-soldado-negra_2014080457fca4f30cf2fd8cc6b0e95d.html